

טוען כי ההתקפה נכשלה משום שאוגדת ברן לא פעלה על פי התוכנית, לא הבינה את המשימות שחוטלו עליה, ולא דיווחה לפיקוד על תמונת המצב בשטח כפי שהיתה באמת. כתוצאה מכך, טען גונן, נוצרה בפיקוד במשך שעות רבות תמונה מסולפת, אופטימית מדי, של מהלך התקפת-הנגד.

שיחור מדוייק של מה שאירע באותו יום הוא נושא למחקר היסטוריי-צבאי נרחב ומעמיק. ספק אם גם לאחריו ניתן להגיע לאמת מוחלטת. כל מה שניתן להיעשות במיסגרת עתונאית הוא תיאור כללי של שלבי הקרב. מבחינת היחסים שבין פיקוד החזית למפקדי האוגדות, מבלי להיכנס לפרטי הלימה של היחידות בשטח.

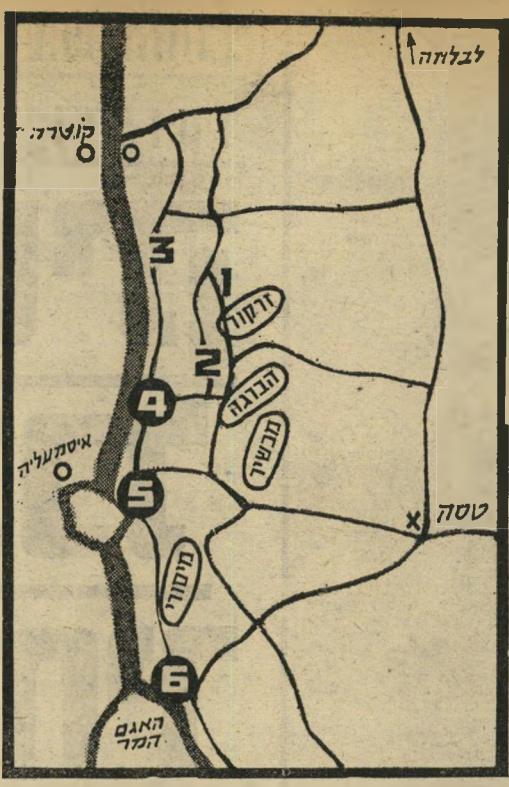
השינוי הראשון בתוכנית שהוצגה למפקדים, נעשה עוד לפני שהחלה ההתקפה. החל משעה 3.00 בבוקר ביום 8 באוקטובר החלו להגיע למיפקדת החזית דיווחים נואשים מפי אנשי שלושה מעוזים נצורים על שפת התעלה.

היו אלה אנשי המעוזים מול גשר הפירדאן, שמצפון לאיסמעיליה (שם הצופן שלו היה חיזיון); מול איסמ"ל — עיליה — פורקן, ובקצה הצפוני של האגם הנער הגדול — מצמד. הם דיווחו על מצבם ההולך ומרעשה נואש יותר ויותר.

כתוצאה מדיווחים אלה החליט גונן לחסוף משימה למשימה האוגדתית של אוגדת ברן. בעוד שקודם לכן נאמר בפקודת המיבצע שאין להתקרב לקו המים, שאל גונן את ברן אם יוכל לנסות לשחרר את אנשי המעוזים הנצורים תוך כדי ביצוע המשימה העיקרית, שהיא התקפה מצפון לדרום במטרה להשמיד את כוחות המצריים שם. גם קלמן מגן ו"ל שהיה אז סגנו של ברן וגם ברן עצמו, עמם דיבר גונן, לא השיבו לו בחיוב על הצעתו לנסות לשחרר את אנשי המעוזים. מגן טען כי המצ"טים כבר שוחררו לחטיבותיהם ולצורך שיתורו אנשי המעוזים יהיה צורך לתדרך כוחות קטנים. גונן הציע אז, לחילופין, שכוחות מאוגדת שרון ינסו קודם לכן לחלץ את אנשי המעוזים ורק אחר-כך יתחיל ברן בהתקפה.

על כך הודיע ברן כי יוכל להחליט רק בבוקר, כאשר תתבהר תמונת המצב בשטח. תוך כדי חילופי הדברים עם ברן החלו להתגלות אי הבנות, מסתבר שברן היה סבור כי משימתו העיקרית היא להגיע למעוזי חיזיון ופורקן כדי לנסות לצלוח שם את התעלה תוך תפיסת הגשרים המצריים שם.

קציני מפקדתו של ברן דיברו עוד ערב המיתקפה על הצליחה המתוכננת בחיזיון. כאשר הודיע גונן לברן במפורש לא לצלוח שם, שאל אותו ברן: "למה לא שם?" הסיבה לכך היתה שגונן רצה לבצע את הצליחה, במידה

שלא להתקרב לקו המים מחשש הטילים המצריים, וכך בגלל תנאי השטח הבלתי עביר בחלקו, נמשכו הכוחות של נתקה וגבי מורחה והתרחקו מקו המים. הכוח של גבי, שהיה המערבי ביותר, דיווח כי הוא לא נתקל ולא משמיד טנקי אויב. גונן שהקשיב לדיווח הורה לברן שכוח גבי יזוז יותר מערבה, לכיוון התעלה כדי לחפש את שריון המצרים ולהשמידו. אבל ברן הודיע שהוא מתכוון לגשת מערבה ליד חיזיון. זאת היתה התשובה שגונן חיכה לה עד אז. היה ברור לו עתה כי ברן הולך לחלץ את האנשים ממעוז חיזיון. הקטע הזה, בו אמר ברן ברשת הקשר כי הוא הולך לחיזיון — הוא הקטע המשמעותי שנמחק בסליל ההקלטה.

כוחות ברן הגיעו למתחמים התפוסים בידי כוחות מאוגדתו של אריק. כך קרה שהם התקרבו לכיוון מעוזי חיזיון ופורקן לא מצפון לדרום אלא ממזרח למערב. שני כוחות אלה התקדמו עד לסביבות השעה 9.30 מרחק של כ-20 קילומטר, מבלי לנהל קרבות השמדה עם כוחות מצריים. כשנערכו על מיתחמי זרקור והברנה לתקוף לכיוון דרום-מערב, צצה בכל הריפוה בעיית הצליחה. מה צריך לעשות אם ייתפס חיזיון ומצמד? גונן עמד על כך שאם תושג הצלחה בגיורה זו ימשיכו הכוחות להתקדם דרומה. אבל ברן חזר והעלה את שאלת הצליחה. גונן השיב לו כי אם יתפוס את חיזיון יהיה עליו לתפוס עם כוח קטן את הצד השני של הגשר, ממערב לתעלה.

הכוונה היתה להעביר בסך הכל מחלקת טנקים לצד השני כדי לנצל הצלחה ולשמור ראש-גשר לצליחה אפשרית.

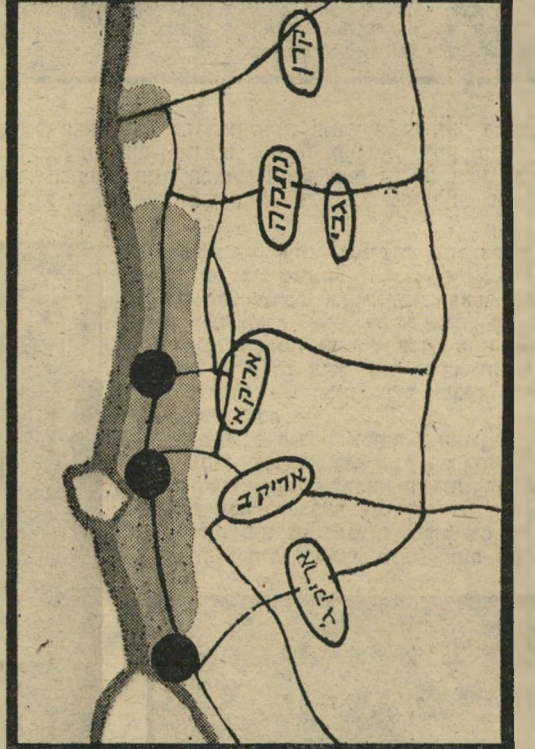
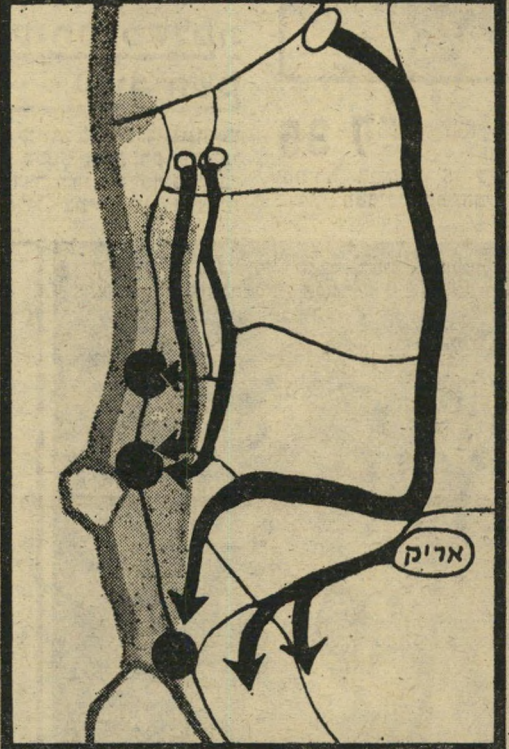
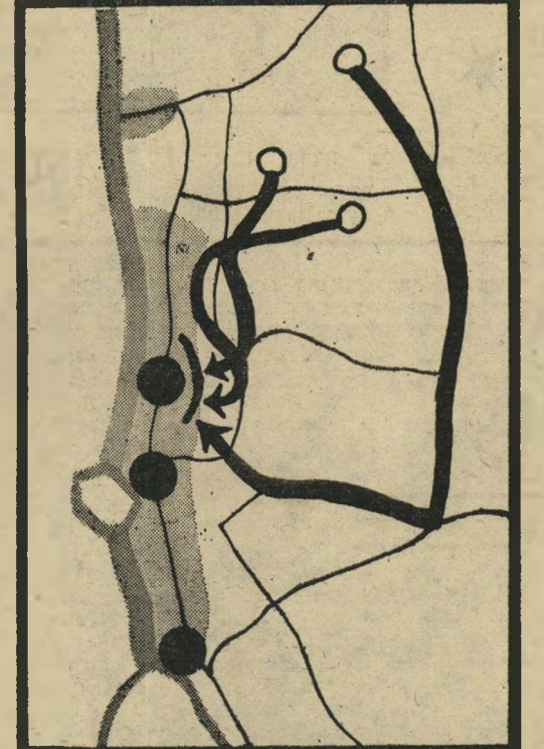
גם ברן וגם גונן צדקו בתפיסותיהם לגבי הצליחה. זאת היתה צורת החשיבה הצה"לית וכך היה צריך לנהוג. אבל ברן הבין שמדובר בשינוי משימה לגביו. כאשר העביר לו תת-אלוף אורי בן-ארי את נקודות הציון של הגשרים הקיימים על התעלה בהם אפשר יהיה לצלוח, אירע התקר הגדול.

סמל-מבצעים אלמוני שהאזין לקשר הבין, בטעות, כי מדובר בכך שכוחות מאוגדתו של האלוף ברן חצו את התעלה, ורשם זאת ביומן המבצעים שלו. הידיעה פשטה במהירות עד ל"בור" הפיקוד-העליון. משם היא הגיעה לישיבת הממשלה בה נכח גם הרמטכ"ל. הידיעה גרמה לגל של שמחה והולידה תחושה כאילו הניצחון בחזית המצרית כבר מונח בכיסו של צה"ל.

אבל בשטח היו פני הדברים שונים בתכלית. בסביבות השעה 12 בצהריים כבר היו שלושת הכוחות של אוגדת ברן ערוכים מול גשר הפירדאן בחצי קשת. אולם הם לא פעלו במלוכד, אלא בנפרד, כשלתפות שניים מהכוחות

השטח

זהו מירשם כללי גם של השטח בו נערכה התקפת הנגד של אוגדת ברן ביום 8 באוקטובר. בגיורה שבין קנטרה לאגם הנער הגדול, בגלל מימדי המירשם אין אפשרות לדייק בפרטי טיפוס שמות הקוד במעגלים הם כינויים למתחמים העיקריים. המספרים 1, 2, 3 מציינים את צירי התנועה. מספר 1 הוא ציר חזיון, דרך החתם. מספר 2 הוא ציר אבנית, מספר 3 הוא ציר לקסיקון, המקביל לתעלה שנחפס בידי המצרים. המספרים 4, 5, 6 מסמנים את מקומות המעוזים המכותרים; 4 הוא מעוז חיזיון, 5 — מעוז פורקן מול גשר הפירדאן ו-6 מעוז מצמד.

הביצוע
מירשם זה מתאר כיצד התפתחה למעשה התקפת אוגדת ברן שלא הגיעה מעולם לדרגת התקפה אוגדתית. כוחות גבי ונתקה יחד עם כוח קרן התלכדו לחצי קשת שתקפה בנפרד ממזרח למערב מול מעוזי חיזיון ופורקן. התקפה זו נבלמה ונהדפה בידי כוחותיה של הארמייה המצרית השנייה.

הפקודה
כך נעדה היראות תוכנית התקפת-הנגד. כוחות נתקה וגבי מאוגדת ברן אמורים היו לתקוף מצפון לדרום, להשמיד את מאחזי הצבא המצרי ולנסות לפרוץ לכיוון התעלה מול מעוזי חיזיון ופורקן. כוח קרן היה צריך לאגוף ולתקוף בגיורה הדרומית. בין תפיסת המיבצע לביצועו נעפרה תוהו.

ההיערכות
כך נראתה ההיערכות של אוגדת ברן ושרון לפני תחילת מיתקפת-הנגד. כוחות קרן, נתקה וגבי, שייכים לאוגדת ברן. כוח אריק א' הוא כוח ארז, אריק ב' הוא כוח אמנון ואריק ג' הוא כוח טוביה. השטח האפור מציון את השטחים בהם נאחז הצבא המצרי בגיורה זו.

נערכים לא זה לצד זה אלא זה מאחורי זה. ראשון נכנס לקרב הכוח של גבי. הכוח שלו כבר היה שחוק עוד לפני שהחלה ההתקפה. יום לפני זה, כאשר ניסה לתפוס את קנטרה מידי המצרים, נלכד במארב ורוב מפקדי היחידות שלו נהרגו. במקומם באו מפקדים לא מנוסים. הכוח היה קטן ומוגבל ובשעת ההיערכות התברר שלמעשה אין בכוחו להגיע עד ל-פירדאן. הוא ביקש עזרה ותיגבורת מצד כוחות של אוגדת אריק שהיו בקירבת מקום. אלא שבאותה שעה כבר קיבל אריק פקודה לנוע עם כוחותיו דרומה וטען כי אינו יכול לחקצות כוחות לאוגדת ברן. רק אחרי שלכוח של גבי צורפו כוח מיתידת אריה וכוח סיור אוגדתי, הוא פתח בהתקפת לעבר חיזיון ופורקן. (חמשד בעמוד 22)

שלו, מעוז מצמד, יוכל לנסות לעבור באחד המקומות. מה שאירע עד עכשיו היה למעשה רק תוספת למשימה הראשונית ולא שינוי משימה, כטענתו של ברן.

ההתקפה
שלא היתה

התקפת אוגדת ברן אמורה היתה להתנהל בשני ראשים. שני כוחות, האחד בפיקודו של נתקה השני בפיקודו של גבי, היו צריכים לנוע מדרום לקנטרה, בכיוון מצפון לדרום, כמעט במקביל, להגיע עד לחיזיון ופורקן ושם להתקרב לתעלה. אולם ההתקפה לא התפתחה כמצופה. בגלל חוליות

שתתאפשר, באיזור דויר-סואר. בגלל הדיבורים על הצליחה נוצר מצב בו לא ידעו כלל אם ברן מתכוון לגשת לשחרר את המעוזים או לא. בבוקר התקשר אריק עם ברן והזכיר לו את אנשי המעוזים, אבל ברן השיב לו בשאלה אם ידוע לו היכן יש גשרי אויב על התעלה. אריק ענה כי יש גשרים ליד כל מעוז שצריך לחלץ את אנשיו. בכל השיחות האלה לא הוזכר גונן דבר על מעבר התעלה. מי שיום את השאלות על הגשרים היה ברן עצמו. גונן, שהבין בכך שברן רואה את משימתו העיקרית להגיע למצב של צליחת התעלה, חזר והבהיר לו כי המטרה העיקרית של ההתקפה היא קודם כל השמדת כוחות האויב שצלחו את התעלה וכי רק אחרי שיגמרו לחשמיד את כל הכוחות המצרים עד לקצה גבול הגיורה